

Obraz Doriانا Graye

Asi po čtvrthodince přestal Hallward malovat, zadíval se dlouze na Doriana Graye a pak dlouze na obraz, okusoval konec jednoho ze svých velikých štětců a vraštil čelo. „Úplně hotovo,“ řekl posléze, sehnul se a dolevého rohu plátna vepsal dlouhými rumělkovými písmeny své jméno.

Lord Henry k němu přistoupil a prohlížel si obraz. Bylo to vsukutku znamenitě umělecké dílo a stejně znamenitá byla podoba.

„Všele ti blahopřejí, kamaráde,“ řekl lord Henry. „To je nejdokonalejší portrét moderní doby. Pojďte sem, pane Grayi, a podívejte se na sebe.“

Chlapec sebou tihl, jako by se probudil z nějakého snu. „Opravdu je to hotovo?“ zašeptal a seskočil se stupínku.

„Úplně hotovo,“ řekl malíř. „Dneska jste stál skvěle. Jsem vám hrozně zavázán.“

„To je jen a jen moje zásluha,“ vpadl mu do řeči lord Henry. „Vidíte, pane Grayi?“

Dorian neodpověděl. Přechel lhostejně k obrazu a otočil se k němu tvář.

Když ho spatřil, ucouvl a lícce mu na okamžik zahorely potěšením. Do očí se mu vloudil radostný výraz, jako když sám sebe poprvé poznal. Stál tu v údivu a bez hnutí, nejasně slyšel, že Hallward na něho mluví, ale smysl slov mu unikal. Vnímá svou vlastní krásu jako nenadálé zjevení. Dosud si ji nikdy neuvědomil. Poklonou Basila Hallwarda mu připadaly jen jako milé přátelské nadsázky. Naslouchal jim, smál se jim a zapomínal na ně. Neměly na něho vliv. Pak přišel lord Henry Wotton se svým podivným chvalozpěvem na mláďa a se strašnou výstrahou, jak je to mláďi krátké. To ho před chvílí vrušilo a teď, když tu stál a zíral na odraz vlastních pŕvabů, blesklo mu hlavou, jak dokonale pravdivé bylo to líčení. Ano, přijde den, kdy bude mít obličej vrásčivý a scvrklý, oči mdlé a bezbarvé, postavu neladnou a znetvořenou. Ten nach mu ze rtů vyprchá a to zlato z vlasů se mu vytráí. Život, který v něm má zformovat duši, mu zničí tělo. Bude hrůzný, ohyzdný a těžkopádný.

Když na to pomyslí, projel jím jako nůž ostrý náraz bolesti a rozzechvěl všechny jeho jemné nervy. Oči mu ztemněly do amethystova a pokrýly se mlhou slz. Měl pocit, jako by se mu na srdce položila ruka z ledu.

„Vám se to nelíbí?“ řekl posléze Hallward, trochu popuzen chlapcovým mlčením, jehož význam nechápal.

„Ovšem že se mu to líbí,“ řekl lord Henry. „Komu by se to nelíbilo? Je to jedna z nejužasnějších věcí v moderním umění. Dám ti všechno, co by sis za to rád řekl. Musím to mít.“

„To není můj majetek, Harry.“

„A čím je to majetek?“

„Dorianův, samozřejmě,“ odvětil malíř.

„Ten chlapec má ale štěstí!“

„Jak je to smutné! Já budu jednou starý, strašný, přišemý. Ale tehle obraz zůstane vždycky mladý. Nikdy nebude starší než v tomto paměťhodném červenovém dni... Kdyby to tak mohlo být opačné! Kdybych tak já mohl zůstat vždycky mladý a stárnout mohl ten obraz! Za to – za to bych dal všechno! Ano, na celém světě není pranic, co bych za to nedal. Dal bych za to svou vlastní duši.“

„Tobě by se to asi sotva zamlouvalo, kdyby to bylo takhle zařízeno, Basile,“ zvolal se smíchem lord Henry. „To by byla pěkná pohroma pro tvé dílo.“

„Proti tomu bych velmi ostře protestoval,“ řekl Hallward.

Dorian Gray se otočil a podíval se na něho. „To si dovedu představit, že vy byste protestoval, Basile. Vy máte raději své umění než své přátele. Já pro vás nejsem nic víc než nějaká zelená bronzová soška. Ba řekl bych, že ani tolik ne.“

Malíř jen užasle zíral. To přece není Dorian, takhle nikdy nemluvil! Co se to stalo? Vypadá opravdu rozloženě. Obličej má rozpalený a tváře mu jen hoří.

„Ano,“ pokračoval hoch, znamenám pro vás miň než ten váš Hermes ze slonoviny, nebo váš stříbrný faun. Ti se vám budou líbit vždycky. Ale jak dlouho se vám budu líbit já? Bezpochyby jen do chvíle, než se mi objeví první vráska. Já vím, teď to vím, že když člověk přijde o svůj pěkný vzhled, ať už záleží v čemkoli, přijde o všechno. Váš obraz mě o tom poučil. Lord Henry Wotton má naprosto pravdu. Mláďi je jediný cenný majetek. Až zjištím, že stárnu, zabiju se.“

Hallward zbledl a uchopil ho za ruku. „Doriane! Doriane!“ volal. „Takhle nemluve! Jakživ jsem neměl takového přítele a jakživ druhého takového nebudu mít. Přece nebudete žít na věci hmotné – vy, který jste ušlechtlejší než kterákoli z nich!“

„Žárím na všechno, co má krásu, která neumírá. Žárím na ten portrét, který jste mi namaloval. Proč ten si uchováš to, co já musím ztratit? Každičky přehající okamžik mne o něco obírá a jemu něco dává. Ach, kdyby to tak mohlo být opačné! Kdyby se mohl měnit ten obraz a já mohl být pořád takový, jaký jsem teď! Proč jste to namaloval? Vždyť se mi to jednou vysměje – přišermě se mi to vysměje!“ Oči se mu zalily horkými slzami. Vytrhl se Basilovi, vrhl se na divan a skryl obličej do podušek, jako kdyby se modlil.

„To je tvoje dílo, Harry,“ řekl trpce malíř.

Lord Henry pokrčil rameny. „Tohle je ten pravý Dorian Gray. Toť vše.“

„Ne, není.“

„Když není, tak co s tím já mám společného?“

„Měl jsi jít pryč, když jsem tě o to žádal,“ zahučel malíř.

„Zůstal jsem tady, když jsi mě o to žádal,“ zněla odpověď lorda Henryho.

„Harry, nemohu se pítí hned s dvěma svými nejlepšími přáteli. Ale vy dva jste dokázali, že nenávidím nejznámější kus práce, jaký jsem kdy udělal, a proto ho zničím. Vždyť je to jen plátno a barva. Nepřipustím, aby zasáhl do života nás tři a aby je rozvrátil.“

Dorian Gray zvedl zlatou hlavu z polštáře a zsinalý v tváři díval se usazeným očima na Basila, jak kráčí k dřevěnému stolků s malířským náčiním, který stál pod vysokým oknem, zastřeným záclonami. Co to tam dělá? Pátrá prsty mezi zpřeházenými cínovými tubami a uschlými štětcí a něco hledá. Ano, to hledá dlouhou špachtli s tenkou čepelí z pružné oceli. Konečně ji našel. Chystá se rozřezat plátno.

S přidušeným vzlykem vyskočil chlapec z pohovky, vrhl se k Hallwardovi, vytrhl mu nůž z ruky a mštil jím na druhý konec ateliéru. „Nedělejte to, Basile, nedělejte to,“ křičel. „To by byla vražda!“

„Jsem rád, že konečně oceňujete mou práci, Doriane,“ řekl chladně malíř, když se vzpamatoval z překvapení. „Myslel jsem, že se toho už nedočká.“
„Jestli ji oceňuji! Jsem do ní zamilován, Basile. Vždyť je to kus mé vlastní bytosti. Cítím to.“

„Nu, jakmile tedy uschnete, dostanete glazuru a ráh a pošlu vás domů. A pak si můžete sám se sebou dělat, co chcete.“ Přesel místnost a zazvonil, aby přinesli čaj. „Jistě se napijete čaje, Doriane. A ty taky, Harry, vid? Či nestojíš o tak prostínkové požítky?“

„Zbožňuji prostínkové požítky,“ řekl lord Henry. „Jsou posledním útočistěm složitých povah. Ale nemám rád scény, leda na jevišti. Vy dva jste nemožní, oba dva! Rád bych věděl, kdo to definoval člověka jako živočicha rozumového. To je nejkvapenější definice, jaká kdy byla vyslovena. Člověk je všechno možné, jenom ne rozumová bytost. Mne to koneckonců těší, ale přesto bych si přál, chlapci, abyste se nehašterili o ten obraz. Mnohem líp bys udělal, Basile, kdybys ho přenechal mně. Tenhle bláhový hoch ho nechce doopravdy a já ho doopravdy chci.“

„Jestli ho přenecháte někomu jinému než mně, Basile, nikdy vám to neodpustím,“ zvolal Dorian Gray.

(Přeložil J. Z. Novák)

Oscar Wilde vyslov [oskar vajld]
Gray vyslov [grej]

Basil vyslov [bezl]

239

Oscar Wilde ●

- *Knihy, kterým svět říká nemorální, to jsou knihy, jež světu předvádějí jeho vlastní haněbnost.*

SOUKAL, Josef. Čítanka pro II. ročník gymnázií: učebnice plně vyhovuje Katalogu požadavků ke společné části maturitní zkoušky z českého jazyka a literatury. Praha: SPN - pedagogické nakladatelství, 2002. ISBN 80-7235-183-4.